

Huvudvärk hos barn

Henning Karlsson
Specialistläkare i barn och ungdomsmedicin
St-läkare barn och ungdomsneurologi med habilitering
Sundsvalls sjukhus

2024-02-27

Innehåll

— — —

1. Hjärntumör och huvudvärk
2. Huvudvärkstyper
 - a. Primär/sekundär
 - b. Kronisk/episodisk
 - c. Progressiv/icke-progressiv
 - d. Barn/vuxen
3. Fall 1
4. Fall 2
5. Fall 3
6. Remiss till BUM Sundsvall
7. Take home message
8. Källor

Hjärntumörer hos barn i Sundsvall senaste 3 åren

— — —

13 år flicka	Krampanfall, perifer facialis pares	Kortikal tumör, sulcus precentralis
3 år pojke	ÖLI, bredspårig gång, HV, kräkning	Hjärnstamstumör, hydrocephalus
1.2 år flicka	Torticollis vid 8 mån	Hjärnstamstumör
13 år pojke	svår HV. Medv påv under dagen, kräkning, balans	Medulloblastom, hjärnstam
2 år flicka	Nattliga epilepsianfall	Kortikal benign tumör
9 år flicka	6 v kräkning utan hv och illamående	5 cm tumör temporallob
3.4 år flicka	Yrsepisoder. Hv sängliggande, illamående, ostadig	Pilocystiskt astrocytom, infratentoriell
8 år pojke	Absens, skrattanfall, ensidigt anfall ansikte. Tidig pubertet.	Hypotalamushamartom

Huvudvärkstyper hos barn

Primär

1. Spänningshuvudvärk
 - a. Episodisk
 - b. Frekvent/Daglig**
2. Migrän med/utan aura
 - a. Episodisk
 - b. Kronisk**
 - c. Ekvivalent
3. Trigeminal autonomic cephaligias
 - a. Horton
 - b. Paroxysmal hemikrani
 - i. Sekundär
 - c. Hemicrania continua
 - d. SUNCT
4. Huvudvärk vid fysisk aktivitet
 - a. Tyngdlyftning, samlag

Sekundär

1. Stress, Läkemedelsutlöst, Kaffeinutlöst, depression, psykogen. (postkontusionell)
2. Synfel/Astenopi
3. CNS infektion
4. Otit/Sinuit
5. Stegrat ICP
 - a. HV vid tumör
 - b. IIH
 - c. Hydrocephalus
 - d. HV och shunt
6. Trauma/SDH/EDH/SAH
 - a. Posttraumatisk huvudvärk
7. Sinusventrombos
8. HV vid chiasmformationer, typ 1.

Fall 1. Remissbesök 13 årig flicka

- Huvudvärk sedan några år tillbaka.
- Blivit mer frekvent. Därför remiss.
- Bandformat över panna och tinningar
- Huvudvärk 6-7/7 dagar/vecka
- 1 gång per månad kraftigare, tar då analgetika utan tydlig effekt
- Finns ibland på morgonen, vaknar ej av hv.
- Försämras ej av padel/scouter.
- 1-2 dagars skolfrånvaro per läsår pga hv.
- Stress försämrar hv, ffa skolarbete.

- Sover 7-8 h/natt. Somnar på 30 min.
- Äter regelbundet förutom skollunch.
- Förnekar nedstämdhet/ångest.
- Trivs i skolan och med kamrater.
- Spänd över käkar, dag och natt.
 - Tuggar mkt tuggummi
- Ej yrsel, illamående eller ljud och ljuskänslighet.
- Status utan anmärkning. inkl nacke och käkleder.

1. Vilken typ av huvudvärk har hon?
2. Vad kommer att hjälpa henne?

Spänningshuvudvärk

- Bandformat över pannan
- Tryckande
- Försämras ej av aktivitet
- Bryter ej aktivitet, rör sig som vanligt
- Utan illamående och kräkningar

Avledning/avslappning
Alvedon/ipren
Adressera orsakerna!

Spänningshuvudvärk antyder muskulär komponent, stress eller anspänning.

Kronisk daglig huvudvärk hos barn

1. Kronisk migrän.
2. Kronisk spänningshuvudvärk
3. (Ny daglig ihållande huvudvärk)
4. (Hemicrania continua)

Tidigare migränattacker. Nu nästan daglig hv.
2 typer av hv.
Daglig lkm användning.
Energidrycker och störd sömn.
Stressorer - skola, hem
Depressivitet
Psykogen komponent

Behandling

1. Utbildning
2. Förebyggande lkm
3. Miljöfaktorer/stressorer

Undulerande intensitet av molande karaktär.
Enstaka hv fria dagar.
Ofta nedstämdhet och ångest.
Finns det migrän?
Lkm överanvändning?
Stressorer - skola, hem

Fall 2. 5e besöket på BUM. Huvudvärk hos 5.5 åring

Första besöket.

- Normalutvecklad. Glad, busig, envis, snäll och flexibel.
- Huvudvärk med illamående och kräkning.
- Duration 30-60 min - sömn
- Lindras av Alvedon 240 mg, men ffa av sömn. Tystnad.
- Huvudvärksdagbok - 3-4/månad.
- Oavsett skola eller fritid.
- Hereditet mors sida flera individer

Femte besöket

- Propranolol i 1 och 2 mg/kg/d minskade inte frekvensen, men intensiteten.
- Har kvar illamåendet/kräks.
- Betablockare försämrar enures.
- Nocutil ökar migränfrekvens.
- 2-3 migränanfall per vecka.
 - Kommer på em
 - Resten av dagen förstörd
- Mor tänker mycket på hjärntumör

1. Optimera anfallsbrytande.
 - a. Ondansetron
2. Ny profylax.

Migrän

Jämfört med vuxna.

- Korta episoder med skrik, blekhet och kräkning hos små barn.
- Oftare bilateral.
- Kortare anfall. 1 - 12 timmar
- Aura >8 år. 10-20%.
- Oftare buksmärta/illamående
- Svårt att beskriva pulserande
- Kan ej använda triptaner <12 års ålder
- Har dubbelt så många dagar med skolfrånvaro än utan migrän.
- Intyg till skolssk för behandling.

Migränekvivalenter hos barn

- Benign paroxysmal vertigo
- Bukmigrän
- Paroxysmal torticollis
- Cykliska kräkningar
- Akut konfusorisk migrän
- Hemiplegisk migrän

Behandling av migrän

Terapirekommendation 2. Akut migränbehandling hos barn och ungdomar

1. NSAID, t ex naproxen 10–15 mg/kg kroppsvikt eller ibuprofen 10–15 mg/kg kroppsvikt peroralt eller rektalt
- 2a. Paracetamol 40 mg/kg kroppsvikt peroralt eller rektalt som engångsdos, max 100 mg/kg kroppsvikt/dygn
- 2b. Acetylsalicylsyra 15–20 mg/kg kroppsvikt peroralt från 3 års ålder
- ~~3. Alternativ 1 eller 2 ovan i kombination med antiemetika, t ex meklozin 25 mg (< 5 år ¼ tablett 25 mg, > 5 år 1 tablett 25 mg) peroralt eller metoklopramid peroralt (Barn från 1 års ålder: 0,1–0,15 mg/kg kroppsvikt, upp till 3 gånger/dag. Maximal dygnsdos är 0,5 mg/kg kroppsvikt. [EMA rekommenderar ändringar i användningen av Primperan (metoklopramid), www.lakemedelsverket.se])~~

I vissa fall (bör handläggas av läkare med erfarenhet av migrän hos barn och ungdomar)

4. Triptaner, från 12 års ålder, Imigran nässpray och Zomig Nasal (dos som hos vuxna, se produktresumé/Fass)
5. Ergotamin, från 10 års ålder, Anervan Novum (ergotamin, klorcyklizin, koffein), 0,5 mg peroralt eller rektalt

Migränprofylax

Först ordna med en lämplig kuperande behandling.

Ta ett EKG

Välj ut preparat som passar typen.

- Propranolol/metoprolol
- Amitriptylin
- ARB hos äldre tonåringar
- Topiramet/Valproat
- Placeboeffekt är kraftigare hos barn än vuxna

Fall 3. 9 år flicka. Akutmottagning, försämrad huvudvärk

- HV sedan 1 år. Inte daglig
- HC för 2 mån sedan då 10 d skolfrånvaro. Daglig hv
- HC igen pga morgonhuvudvärk, kräks ej
- Sporadisk illamående
- Sängen efter skolan, mörkt
- Bilateralt pannan till tinningar
- Opåverkad vid us.

- 3 dagar senare. Akuten
- 1 kräkning per dag
- Senast imorse, utan illamående.
- Hv mer intensiv sista v
- Hemma sista 4 d.
- Jobbigt att sitta upp.
- Gråter
- 3:e v med konstant ihållande hv
- Ingen staspapill

Vad vill ni göra nu?

Vad ska en remiss innehålla?

1. Kolla [behandlingslinjen](#)
2. [Viss.nu](#)
3. Kategorisera huvudvärken
4. Är det en daglig huvudvärk?
 - a. Ta reda på vilka stressorer som finns?
 - b. Nedstämdhet?
 - c. Läkemedelsanvändning?
5. Varningstecken?

4 bra frågor för att kategorisera huvudvärk

1. Är huvudvärken kronisk men inte aktivitetsbrytande, eller kommer den sporadiskt och bryter aktivitet?
 - a. Följdfrågor om situation, vad som förbättrar och försämrar.
 - b. Skolpåverkan? Annan aktivitet.
2. Vilken är den längsta perioden utan huvudvärk för dig?
3. Hur många olika typer av huvudvärk har du?
 - a. Följdfrågor om hur huvudvärken ter sig.
4. Vilka läkemedel mot huvudvärk har du testat och hur ofta?
 - a. Följdfråga om effekt och dos.

Kategorier

- Akut generaliserad huvudvärk
- Akut lokaliserad huvudvärk
- Akut återkommande huvudvärk
- Kronisk huvudvärk som försämras
- Kronisk huvudvärk som är stationär

HEADSS

Home

Education

Activity

Drugs and alcohol

Suicide/Depression

Sexuality

I början av besöket föreslå att del av besöket är utan förälder.

Informera om sekretess och när den måste brytas.

Take Home Message

1. Hjärntumöranamnes sticker ut!
2. Huvudvärk hos barn liknar den hos vuxna.
3. Hitta de med funktionshinderande huvudvärk. Skolfrånvaro.
4. Kategorisera huvudvärken
 - a. Vilka ska göra MRT/CT?
 - b. Vilka ska remitteras?
 - c. Underlätta diffdiagnostiken.
5. Hitta de med daglig huvudvärk.
6. Ta tid för psykosocial anamnes.

Källor

- [Läkemedelsboken 2014](#)
- Fenichel's Clinical Pediatric Neurology
- Aicardis's Diseases of the nervous system in childhood
- [Internetmedicin.se](#) - Huvudvärk hos barn, primär
- [The International Classification of Headache Disorders 3rd edition](#)
-